

Aktuální informace

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Praha 8.9.2003

54

Hemodialyzační střediska v České republice v roce 2002

Výchozím zdrojem dat pro tuto aktuální informaci je „Roční výkaz o činnosti hemodialyzačních středisek“ A (MZ) 1-01 za rok 2002, návratnost výkazů byla stejně jako v předchozím roce, 100%.

Koncem roku pracovalo na 84 dialyzačních pracovištích celkem 147,83 lékařů a 1 035,91 středních zdravotnických pracovníků (přepočtený počet, včetně smluvních pracovníků).

Dialýza – je proces, při němž jsou z těla odstraněny odpady metabolismu, které jsou u zdravého člověka odstraňovány pomocí ledvin. Známý jsou dvě základní formy dialýzy: hemodialýza a peritoneální dialýza.

Hemodialýza - je procedura, při které se krev očišťuje mimo tělo nemocného za pomoci speciálního přístroje (tzv. „umělé ledviny“). Tento proces se opakuje obvykle dvakrát až třikrát týdně a trvá čtyři až šest hodin, ale záleží na konkrétní potřebě pacienta. Současně se odstraní z těla přebytečná voda, kterou nemocný nemůže vyloučit ledvinami (filtrace). U hemodialýzy dochází ke komplikacím jako je pokles krevního tlaku, zvýšení krevního tlaku, svalové křeče aj. Hemodialýzu **v chronickém** programu podstoupilo 4 947 pacientů, což představovalo nárůst o 146 pacientů proti období předchozímu. Z toho 0,5 % pacientů bylo ve věku 0 - 19 let a přes 49 % bylo ve věku 65 let a více.

Hemodialýzu **v akutním** programu podstoupilo 2 986 pacientů, tj. o 136 méně než v roce 2001. Hemodialýza v akutním programu může být použita na přechodnou dobu, na rozdíl od chronické, kde je nutná pravidelná procedura po zbytek života, resp. do eventuální transplantace ledviny.

Peritoneální dialýza – je procedura, kdy se krev čistí uvnitř těla pacienta pomocí pobřišnice (peritonea). Do těla se přitom jednou denně přivádí speciální roztok, který provádí čištění krve. Není potřeba žádný speciální přístroj, metoda je však vhodná jen pro pacienty s ještě poměrně vysokou zbytkovou funkcí ledvin. U této metody navíc hrozí častý zánět pobřišnice. Peritoneální dialýzu v chronickém programu podstoupilo 342 pacientů, ve srovnání s rokem 2001 ubylo 10 pacientů. Co se týče věkového rozložení, situace je podobná jako u hemodialýzy, necelých 5 % pacientů bylo ve věku 0 - 19 let a přes 38 % pacientů bylo ve věku 65 let a více

V roce 2002 bylo provedeno celkem 549 727 výkonů, z toho 93,1 % představovala hemodialýza, 6,2 % hemodiafiltrace, 0,6 % hemofiltrace, 0,1 % plasmaferéza a 0,01 % hemoperfúze.

Hemodialýzou bylo provedeno 511 913 výkonů (o 15 469 výkonů více než v roce 2001).

Hemofiltrace – je další mimotělní náhrada ledvinné funkce, která se používá u pacientů trpících poklesem tlaku. Pokud se velké objemy vody odstraňují hemodialýzou, trpí nemocní poklesem krevního tlaku, ale když se škodlivé látky z krve odstraní jen filtrací, pokles tlaku je méně častý. Do hemofiltru přitéká jen krev (nikoli dialyzační roztok). Přejchod látek přes membránu se děje výhradně filtrací. V roce 2002 bylo provedeno 3 230 hemofiltrací, což představuje o 1 188 méně než v roce 2001.

Hemodiafiltrace – jde o určitou kombinaci hemodialýzy a hemofiltrace. Touto metodou bylo provedeno 33 873 výkonů, což je oproti roku 2001 nárůst o 8 345.

Plasmaferéza – byla použita u 644 výkonů. Je to léčebný postup, při němž se nemocnému odebírá plasma a nahrazuje se plasmou dárce nebo roztokem krevních bílkovin. Uplatňuje se u nemocí, při nichž jsou v krevní plasmě látky, které poškozují některé orgány nemocného (např. autoprotilátky), a které není možné odstranit jinými způsoby.

Hemoperfúze – metoda mimotělního očišťování krve, při níž krev protéká hemoperfúzní kolonou obsahující absorpční materiál (aktivní uhlí, syntetické pryskyřice), který na sebe váže látky, od nichž je třeba krev očistit. Užívá se při některých otravách (včetně lékových) a těžkých poruchách látkové výměny s hromaděním škodlivin vznikajících v organismu. Byla použita u 67 výkonů.

V ČR bylo k dispozici 1 175 **hemodialyzačních přístrojů**, přes 60 % z nich však bylo starších 5 let. Na 1 dialyzační lůžko připadlo v průměru 1,4 přístroje. V republice byl zaznamenán nárůst o 57 přístrojů ve srovnání s rokem 2001.

Na jedno hemodialyzační středisko připadalo průměrně 14 hemodialyzačních přístrojů.

Vypracovala: Barbara Dadiková

Činnost hemodialyzačních středisek v ČR

		2001	2002	Index v %
Počet hemodialyzačních středisek		84	84	100,0
Lékaři	fyzické osoby	188	195	103,7
	přepočtený počet (úvazek)	139,21	143,67	103,2
	smluvní pracovníci	31,53	4,16	13,2
SZP	fyzické osoby	1 037	1 063	102,5
	přepočtený počet (úvazek)	1 018,06	1 035,56	101,7
	smluvní pracovníci	47,62	0,35	0,7
Léčení v akutním programu hemodialýzou		3 122	2 986	95,6
Léčení v chronickém programu hemodialýzou		4 801	4 947	103,0
v tom ve věkové skupině	0 - 19 let	13	25	192,3
	20 - 64 let	2 459	2 481	100,9
	65 let a více	2 329	2 441	104,8
Léčení v chronickém programu peritonální dialýzou		352	342	97,2
v tom ve věkové skupině	0 - 19 let	9	16	177,8
	20 - 64 let	206	195	94,7
	65 let a více	137	131	95,6
Počet provedených výkonů celkem		527 148	549 727	104,3
v tom	hemodialýzou	496 444	511 913	103,1
	hemofiltrací	4 418	3 230	73,1
	hemodiafiltrací	25 528	33 873	132,7
	plazmaferézy	676	644	95,3
	hemoperfúze	82	67	81,7
Počet provedených výkonů na 1 dialyzační lůžko		652	662	101,6
Počet provedených výkonů na 10 tisíc obyvatel		516	539	104,5
Počet dialyzačních lůžek (míst) celkem		809	830	102,6
v tom	akutních	63	70	111,1
	chronických	746	760	101,9
Počet dialyzačních lůžek (míst) na 100 tisíc obyvatel		7,9	8,1	102,5
Počet hemodialyzačních přístrojů celkem		1 118	1 175	105,1
z toho	starších 5 let	703	691	98,3